

ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ ΤΣΟΥΚΑΛΗ

Κινδυνεύει το Καστελλόριζο;

Το υποβρύχιο «ΜΑΤΡΩΖΟΣ» με φόντο το Καστελλόριζο

Στο φύλλο του περασμένου Σαββατοκύριακου, ο Γιάννης Πρετεντέρης με συμπεριέλαβε στον κατάλογο των ενδοτικών, μαζί με τους Νίκο Μουζέλη και Χρήστο Ροζάκη. Αυτοί δηλαδή που σύμφωνα με τη δική του κρίση είναι έτοιμοι να τα δώσουν όλα στην Τουρκία του Ερντογάν ξεκινώντας από το Καστελλόριζο. Εκανε και τις σχετικές συγκρίσεις με τον ενδοτισμό των Γάλλων «πουρκουάδων» προς τον Χίτλερ, πρόσθεσε και λίγο Περικλή για να δέσει το γλυκό.

Δεν απαντώ εκ μέρους των δύο άλλων καταγγελλομένων, φίλων από παλιά των οποίων την άποψη πάντα σέβομαι χωρίς υποχρεωτικά να τη συμμερίζομαι. Δεν συγκροτούμε άλλωστε ομάδα για να απαντούμε από κοινού.

Τι μου καταλογίζει ο κ. Πρετεντέρης; Τόλμψα να πω μεταξύ άλλων ότι «το πολιτικό μας σύστημα δεν αντέχει να προχωρήσει σε έντιμους συμβιβασμούς με τους γείτονες γιατί φοβάται το πολιτικό κόστος». Και πρόσθετα στην ίδια πρόσφατη ομιλία ότι συχνά ταυτίζουμε τις μαξιμαλιστικές μας θέσεις με τα εθνικά δίκαια τα οποία, επειδή ακριβώς είναι εθνικά δίκαια, δεν επιδέχονται κανένα συμβιβασμό. Δεν έχω απολύτως καμιά αντίρρηση να ξεκινάς μια διαπραγμάτευση με μαξιμαλιστικές θέσεις, αρκεί να θυμάσαι ότι στην πορεία θα πρέπει να δώσεις για να πάρεις αλλά και να έχεις αποφασίσει από πριν ποιες είναι οι δικές σου κόκκινες γραμμές από τις οποίες δεν υπάρχει κανένα περιθώριο υποχώρησης. Άλλο δηλαδή η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ που αφορούν οικονομική εκμετάλλευση και η οριοθέτηση των οποίων προϋποθέτει διαπραγματεύσεις με τους απέναντι και ενδεχομένως προσφυγή σε διεθνές δικαστήριο, άλλο ο εναέριος χώρος για τον οποίο η θέση μας είναι κάπως προβληματική, και τελείως άλλο η κυριαρχία σε ελληνικά εδάφη. Αν όμως τα πάντα είναι κόκκινες γραμμές, γιατί η κοινωνία έχει

πειστεί ότι η χώρα έχει δίκιο σε όλα – και την άποψη αυτή δεν συμμερίζονται οι υπόλοιποι εκτός συνόρων – τότε έχεις σοβαρό πρόβλημα. Με τέτοιες συνθήκες, υπάρχουν άραγε πολλοί που θα τολμήσουν να υποχωρήσουν από τα λεγόμενα εθνικά δίκαια με τον κίνδυνο, ή μάλλον τη βεβαιότητα, ότι θα φορτωθούν τη ρετσινιά του μειοδότη; Ετσι όμως καταλήγεις σε μια αδιέξοδη εξωτερική πολιτική που ενέχει τεράστιους κινδύνους για μια μεσαίου μεγέθους χώρα όπως η Ελλάδα σε δύσκολη γειτονιά, μια Ελλάδα που επιμένει, όχι πάντα με απόλυτη συνέπεια, ότι είναι μέρος της λύσης και όχι μέρος του προβλήματος.

Να υποθέσω ότι στη σχετικά πρόσφατη ιστορία της χώρας μας, ο κ. Πρετεντέρης δεν παρατήρησε τέτοια σημάδια αδιέξοδης εξωτερικής πολιτικής, η οποία συνεχώς περιμένει κάποιο θαύμα, ή μια ριζική ανατροπή υπέρ ημών στον συσχετισμό δυνάμεων στη γειτονιά μας και ευρύτερα, για να λύσει διαφορές που χρονίζουν με διάφορους γείτονες, όχι μόνον με την Τουρκία. Να θυμίσω ότι αν είχαμε προσπαθήσει εγκαίρως να λύσουμε το πρόβλημα με τη μέχρι πρόσφατα ακατονόμαστη χώρα στα βόρεια σύνορά μας, θα είχαμε γλιτώσει μεγάλο διπλωματικό κόστος, ενώ θα είχαμε και μια ευνοϊκότερη συμφωνία από τη συμφωνία που υπογράψαμε στις Πρέσπες. Και για να μην υπεκφεύγω, να προσθέσω ότι αυτή η συμφωνία πιστεύω ότι καλώς έγινε, έστω και καθυστερημένα και με τους όποιους επώδυνους συμβιβασμούς και από τις δύο πλευρές. Δυστυχώς δεν είναι το μόνο σχετικό παράδειγμα στην εξωτερική μας πολιτική.

Γνωρίζω εξ ιδίας πείρας και με προσωπικό κόστος ότι δεν είναι διόλου εύκολο στη χώρα μας να λες πράγματα που δεν ακούγονται ευχάριστα στα αυτιά, όπως λέει και ο εθνικός τραγουδοποιός, αντί να πουλάς τζάμπα πατριωτισμό. Και ειλικρινά βαρέθηκα να ακούω διάφορους πολιτικούς να μου λένε κάθε τόσο κατ' ιδίαν ότι έχω δίκιο, αλλά δυστυχώς δεν μπορούν να τα πουν

δημόσια γιατί, σε αντίθεση με μένα, αυτοί χρειάζονται ψήφους. Η υποκρισία στον δημόσιό μας διάλογο δεν περιορίζεται μόνον σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και μας έχει κοστίσει πολύ ακριβά.

Τόλμψα επίσης να επισημάνω ότι δεν μπορούμε να λέμε ότι πιστεύουμε στο διεθνές δίκαιο, αλλά συνάμα να έχουμε επιφυλάξεις για τη Χάγη επειδή μπορεί να μην τα πάρουμε όλα όσα διεκδικούμε – και που πολλοί συμπατριώτες μας θεωρούν ότι είναι εξ ορισμού δικά μας. Υπάρχει θέμα, δεν νομίζετε κ. Πρετεντέρη; Και σας διαβεβαιώ ότι έχω προσέξει κι εγώ, όπως και εσείς, ότι η Τουρκία του κ. Ερντογάν συμπεριφέρεται σαν τον νταή της γειτονιάς ανεβάζοντας συνεχώς τους τόνους και τις διεκδικήσεις, ενώ ταυτόχρονα μας καλεί να τα βρούμε γύρω από το τραπέζι. Τι κάνεις λοιπόν με έναν τέτοιο γείτονα; Ενισχύεις τον φράχτη που σας χωρίζει, δηλαδή την αποτρεπτική σου ισχύ, και παίρνεις προχωρημένα μαθήματα στις πολεμικές τέχνες. Αναζητάς φίλους και συμμάχους κλείνοντας ταυτόχρονα εκκρεμότητες με τους άλλους γείτονες, όπως κάναμε με τη Βόρεια Μακεδονία καθώς και με την πρόσφατη συμφωνία για τις θαλάσσιες περιοχές με την Ιταλία, χωρίς όμως να διατηρούμε φρούδες ελπίδες ότι τη λύση του προβλήματός μας με την Τουρκία θα μας τη δώσουν τρίτοι. Προσφεύγουμε επίσης στο διεθνές δίκαιο και τα διεθνή δικαστήρια όπου μπορούμε. Και τέλος, συνομιλούμε με την Τουρκία προσπαθώντας και εμείς να καταλάβουμε ποιες είναι οι δικές τους μαξιμαλιστικές θέσεις και ποιες οι κόκκινες γραμμές.

Δεν θα είναι διόλου εύκολη μια τέτοια συζήτηση που μπορεί να οδηγήσει ξανά και σε διαπραγμάτευση – δεν είμαι δα τόσο αφελής. Αλλά τουλάχιστον, αντιμέτωποι με έναν τόσο δύσκολο γείτονα, ας προσπαθήσουμε να κρατήσουμε μια εσωτερική συναίνεση στα βασικά, αποφεύγοντας δυσάρεστους χαρακτηρισμούς μεταξύ μας και ταμπέλες. Δεν περιμένω βεβαίως κατανόηση από τα διάφορα φασιστοειδή που δεν ανέχονται διαφορετική άποψη από τη δική τους, ούτε και από τους λογιών-λογιών οπαδούς συνωμοτικών θεωριών. Αλλά σίγουρα ο Γιάννης Πρετεντέρης δεν ανήκει σε καμιά από αυτές τις κατηγορίες. Και τον διαβεβαιώ, δεν πρόκειται να δώσει κανένα το Καστελλόριζο, ούτε άλλωστε νομίζω ότι κινδυνεύει!

Ο Λουκάς Τσουκάλης είναι πρόεδρος του ΕΝΙΑΜΕΠ και καθηγητής στη Σχολή Διεθνών Υποθέσεων της Sciences Po στο Παρίσι.

Ειλικρινά βαρέθηκα να ακούω διάφορους πολιτικούς να μου λένε κάθε τόσο κατ' ιδίαν ότι έχω δίκιο, αλλά δυστυχώς δεν μπορούν να τα πουν δημόσια γιατί, σε αντίθεση με μένα, αυτοί χρειάζονται ψήφους. Η υποκρισία στον δημόσιό μας διάλογο δεν περιορίζεται μόνον σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και μας έχει κοστίσει πολύ ακριβά